

LÊ - VĂN - TRƯỞNG

CON
DÂU
CAI
VẮNG

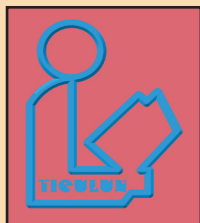
EDITIONS THANG-LONG

102, DUVIGNEAU. 102

HANOI

CON DÂU CẠI VÀNG

LÊ VĂN TRƯỜNG

MỤC LỤC

MÀN ĐẦU	6
MÀN HAI	22
MÀN BA	42
MÀN TƯ	62

CÁC VAI :

NAM

CHÍNH, 30 tuổi Chồng của Hồng

BA DU, 32 tuổi Người giết chồng Hồng

LÂM, 29 tuổi Bạn hai người

CỤ ĐỀ QUYẾT, 70 tuổi Tý tướng Cai Vàng, cha Hồng

THĂNG NHỎ, 15 tuổi

LÃO BỘC, 65 tuổi

NỮ

HỒNG, 22 tuổi Con dâu Cai Vàng

VỢ CAI VÀNG, 75 tuổi Mẹ chồng Hồng

MÀN ĐẦU

Màn mở ở một miền đường rừng tỉnh Tuyên Quang, tại một gian phòng sơ sài nó tỏ cái nghèo nàn. Ở chính giữa một cảnh bàn thờ khói hương nghi ngút. Hồng mặt ủ dủ, mặc áo đại tang bằng sô phủ lên một cái áo vải rỗng nâu non, và một cái quần lĩnh tía. Có đeo sà-tích. Đi dép quai ngang, Hồng đi đi lại lại, nghĩ ngẫm, chốc chốc lại ngừng lại, quay nhìn lên bàn thờ. Rồi vùng lại gục đầu vào bàn thờ.

HỒNG. - Trời ơi ! Em có dè đầu anh chết một cách oan khiên để cho đời em bị lờ dờ như thế này ! Con đại ai nuôi, mẹ già ai nuôi ! Trời đất ơi ! tôi có tội tình gì đâu ?

(Than xong nức nở khóc, lão bật tập tễnh ra)

LÃO BỘC. - Thôi xin bà hãy dẹp cơn sầu não để nghĩ tới môi thù chẳng đội trời chung. Nếu bà cứ ủ dủ như thế thì lấy sức đâu, lòng đâu mà đi báo thù cho ông con được. Thôi thế thì thôi, con không nói nữa đâu.

HỒNG, chùi nước mắt ngừng một giây, hai mắt sáng ngời. - Thôi tôi không khóc nữa, sự tình chồng tôi bị giết như thế nào ông mau nói cho tôi nghe. Trước tôi có mang ông không chịu nói rồi. (Lại òa lên khóc, lại

chùi nước mắt ngay). Ta vẫn biết đời người không bao giờ nên khóc, bởi khóc là hèn. Mà cũng chẳng ích chi. Nhưng nghĩ đến nỗi niềm chồng bị thác oan, ta thời trẻ, mẹ thời già, con thời đại, lại nghèo nàn cơ khổ ở chỗ núi bụi sông rừng. Ta không muốn khóc mà hàng chân cứ dỏ. (Nhìn lên bàn thờ, trở tay) Anh ơi ! cũng bởi vì anh chết đi mang theo cái sức mạnh tinh thần chống đỡ của em đi mà em thành ra hèn yếu ; chứ anh mà còn sống thì đời em bao giờ phải khóc. Anh ơi anh có biết anh đi như thế này anh đem bóng mát gió nồng của đời em đi không ? Anh mất đi con nhỏ còn trứng nước, mất nơi nương tựa, mẹ già đầu bạc mất người ấp lạnh quạt nồng, mà gia đình thì đổ mất chiếc cột cái chống giong, để lâm vào cảnh tang thương cơ cực. Trời ôi ! xưa kia dưới cánh tay hùng liệt của anh, gia cảnh nhà ta đầm ấm biết bao; con tươi cười dưới gối mẹ, mẹ đắm say trong cánh tay anh. Bây giờ cái cảnh riu rít ấy còn đâu nữa ? hay là chỉ còn lại tan tác của lòng em cái hoang phế của gia đình cùng cái đói, cái khát nó chờ con đỏ, mẹ già về mai hậu. Trời ôi ! nông nỗi xót xa thế anh bảo em không khóc làm sao cho được anh ơi ! (Tiến lại cạnh bàn thờ vái rồi dơ tay thề). Nhưng bây giờ em không không khóc nữa, em xin thề trên vong hồn anh, em không khóc nữa. Em sẽ nuốt hận lòng để nuôi nghị lực mà báo phục cho anh. Tuy là phận tư đào yếu đuối

em cũng xin nguyện với anh rằng em sẽ dùng mũi nhọn để vùi nổi oan khiên cho nhà ta : thù sẽ trả thù máu sẽ rửa máu, mà hồn anh sẽ được ngậm cười nơi chín suối.

(Quay sang lão bộc) Nào ai giết chồng ta già nói đi cho ta rõ. Bây giờ già không nói rõ thì không còn bao giờ nữa.

LÃO BỘC. - Con không biết là a !

HỒNG. - Không biết là ai !

LÃO BỘC. - Con chỉ biết có hai người.

HỒNG. - Thì ta sẽ giết cả hai đứa, những tên gì, ở đâu ?

LÃO BỘC. - Con không biết tên.

HỒNG. - Không biết tên ? Trời !

LÃO BỘC. - Nhưng con biết một người có cái nốt ruồi ở đuôi con mắt lác và một người có cái sẹo ở trên trán.

RỒNG. - Thế ở đâu ?

LÃO BỘC. - Con nghe thấy người ta nói ở Hanoi, phố hàng Bạc.

HÔNG, lẩm bẩm một mình. - Hanoi phố hàng Bạc, một người có cái nốt ruồi ở đuôi con mắt lác, một người có sẹo ở trên trán. Trời ơi ! đất Hanoi mệnh mông, mà phố hàng Bạc thì thiếu chi người lác mắt, sẹo trán. (Nói to). Nhưng không sao, ta sẽ tìm được chúng. Ta đâm chúng nó nát thây.

LÃO BỘC, vội vàng. - Nhưng trong hai người ấy chỉ có một người giết, còn một người vô tội.

HÔNG, dậm chân xuống đất. - Thằng sẹo trán hay thằng lác mắt.

LÃO BỘC. - Con không rõ là người nào, con chỉ biết trong hai thằng ấy có một.

HÔNG. - Trời ơi ! Oan khổ chưa !

LÃO BỘC. - Bẩm bà, nguyên chuyển thuốc phiện ấy, con bị sốt rét, con không đi theo ông con được. Con chỉ biết chuyển thuốc phiện ấy hơn bốn vạn đồng, mà ông con bán cho cánh phố hàng Bạc. Đến khi mãi không thấy ông con về, Bà sai con đi tìm thì con tìm thấy xác ông con ở trong rừng, ngực bị bắn hai phát.

HÔNG. - À, thì chắc nó phục, nó lên bắn chồng tôi, chứ chồng tôi anh hùng thủ đoạn như thế...

LÃO BỘC. - Vâng, vâng chính thế nó phục nó bắt trộm ông nhà ta, chứ với cái bản lĩnh cao cường của ông, ai mà đương cho được. Con nghe người ta nói sau khi chúng giao tiền cho ông nhà ta rồi, thì một đứa động lòng tham quay lại đón đường lén giết để cướp lấy món tiền.

HÔNG. - Thế thì cả hai đứa nó đồng lõa chứ sao lại một.

LÃO BỘC. - Không chỉ có một đứa thôi. Còn cái người đem hàng về Hanoi chẳng biết gì. Hay có biết thì sau mới biết.

HÔNG. - Ông chắc chắn như thế ?

LÃO BỘC. - Con chắc chắn, như thế. Nếu bây giờ giết cả hai thì oan cho người vô tội, mà hậu thổ, hoàng thiên sẽ không chứng giám cho mình.

HÔNG, ngẫm nghĩ. - Thôi được ta sẽ liệu, ta sẽ tìm ra hung thủ để rửa hân tuyệt cừ. Thôi ông vào mời mẹ chồng ta ra đây. Rồi sang xóm bên kêu cha già ta lại. (Lão bộc vào thì mẹ chồng méu máo khóc ngay).

MẸ CHỒNG (Vợ cai Vàng). - Con ơi ! con định bỏ mẹ, bỏ con con, đi báo thù chồng con đấy ư ? Thôi con đừng đi con ạ. Người chết rồi không sao lấy lại, chứ

như bây giờ mẹ chỉ còn có một con, con chỉ còn có một mẹ (vừa nói vừa chỉ đứa bé ở trong lòng) lại ở nơi rừng hoang, núi bụi với tụi Mán, Mèo, lại lâm vào cảnh tiêu điều bữa no, bữa đói, nếu con mà ra đi thì cháu nhỏ ai người nương tựa, mẹ già đây biết lấy chi sinh nhai để cho qua ngày hôm sớm. Rồi thì cùng đến chết bờ, chết bụi, chết đói, chết khát mà thôi. Thôi đừng đi con ạ; Người chết rồi, có sống lại đặng đâu ! Thôi thì hà có chi con phải âu sầu, và nghĩ đến báo cừu tuyệt hận.

HÔNG, đỡ con ở tay mẹ chồng. - Thôi mẹ ơi ! mẹ đừng can con nữa, con mà không báo thù cho chồng con đặng, thì con không còn mặt mũi nào trông thấy mọi người. Con làm sao hưởng được lộc của đất trời, khi chồng con bị hàm oan nơi chín suối. Thôi con đã quyết rồi mẹ đừng can con nữa, khiến cho con phải rủn rí, mềm lòng. Con đi, nhất quyết là con phải đi, đi cho tới nơi sông cùng biển tận, tìm cho được kẻ thù chồng để moi gan, móc ruột nó ra. Con biết rằng con đi đây để nổi đàng cay cho mẹ già với bao nhục nhằn cho con đại; nhưng mà con đi, con vẫn cứ phải đi. Thôi mẹ đừng có can con nữa (ôm chặt lấy con) Thôi con ơi ! mai sau dù có thế nào, con cũng đừng có trách mẹ con ơi ! Mẹ vì cha con mà không thể nghĩ đến con cho được.

MẸ CHỒNG (vợ Cai Vàng). - Trời ơi ! khổ thế này à? Trời hỡi Trời ! Phải chăng là mối oan khiên thương-đế đã bắt bày, mà cả họ nhà ta đều mắc phải vòng giây điên đảo. Mẹ nhớ xưa kia, mẹ cũng vì thù cha mà giấy binh làm dữ, nay con lại vì thù chồng mà phải lìa cửa lìa nhà. Đời mẹ đã bao cay đắng, nay đời con lại đầy nỗi bi thương. Xưa kia mẹ gặp bố chồng con cũng tưởng là gặp được một vị anh hùng khảng khái, sẽ giúp mẹ rửa mối thù xưa rồi thì dựng nên cơ đồ xã tắc. Nào có dè đâu khi thất hãm ở Kinh Bắc chồng thì chết thân phải lênh đênh, lại còn đem cái bào thai chồng con ở trong bụng. Nếu không nhờ cha con, nghĩ tình cố chủ, thương giọt máu cuối cùng của họ ta, mở trong đám quan quân một đường máu để cứu mẹ ra thì ngày nay mẹ đã ra thân cỏ bụi. Cha con đem mẹ về nuôi dưỡng rồi tới khi chồng con lớn lên, lại cùng kết thông gia. Thật tình như thân thích ruột già, mà nghĩ nặng tựa Thái Sơn biển cả. Mẹ cũng tưởng rồi đây sẽ ân đền, ngãi trả, ai dè đâu chồng con mới lấy con được tám tháng giời đã mắc nỗi oan-gia. Nay con lại định đi nữa thì dè bao nhiêu nỗi thống hận cho cha già...

HỒNG, cương quyết ngắt lời. - Thôi mẹ nhắc chi chuyện cũ, ăn cơm chủ thời phải đền ơn cho chủ, đó là cái bổn phận của cha con. Đã là đạo tó thầy thì dầu cho nước cạn non mòn, cũng phải giữ lòng son sắt.

(Có tiếng từ ngoài cửa rồi Cụ Đề Quyết và Lão bộc vào)

ĐỀ QUYẾT, nói từ ngoài bằng một giọng sáng khoái.
- Hay, hay, hay, nếu thế thì hay ! (vào trông thấy Hồng)
nếu con quyết định như thế thì con thực là con ta, thật là giọt máu hồng tươi tốt của ta, ta chỉ tiếc rằng nay thân ta đã già, không thể theo con giúp sức.

HỒNG. - Thế cha bằng lòng cho con đi sao ?

ĐỀ QUYẾT. - Ồ, chẳng những cha bằng lòng, nếu con không biết nghĩ đến sự báo thù thì cha lại còn coi con không phải là con của cha nữa.

(Lại dỗ vợ Cai Vàng) Thôi xin chủ mẫu bớt điều phiền muộn, để cho con trẻ nó lập trí làm người, để treo gương cho lũ làm trai, thân nhi nữ mà ra thân anh-kiệt, cho thiên hạ, muôn ngàn người đều biết là con lão Đề Quyết, tôi tớ của ông Cai Vàng, tôi tớ của chú mẫu đây. (Rồi quỳ trước mặt bà Cai Vàng) thôi xin chủ mẫu bớt điều thương cảm để cho con trẻ nó đi trả thù nhà. Xưa kia chủ mẫu đã biết liều thân báo phục cho cha thì nay nó cũng biết quên mình mà đền nghĩa cả.

VỢ CAI VÀNG, ngừng đầu lên. - Trời ơi ! Thế ra ông cũng bằng lòng cho nó đi à ! Thì con nó đây, tôi

đây, ông kia ai trông nom về sau ? Không tôi không bằng lòng đâu.

ĐỀ QUYẾT. - Chủ mẫu đã là trang nữ kiệt sao chủ mẫu lại còn nghĩ đến điều nhỏ mọn thường tình. Song ở đời này cứ việc phải thì làm, thấy nghĩa cả thì theo, hơi đâu mà tính đến tương lai là cái điều xa thẳm, để cho sống sờ sờ mà không bằng loài cầm thú. Làm tôi thì trung, làm con thì hiếu mà làm vợ thì phải hết nghĩa với chồng; nay chủ mẫu và tôi đã già, con nó thì còn trúng nước, cái thù này không nó báo thì còn ai. Sách, có nói rằng : thù bạn thời không ở cùng một làng, thù anh em thì không ở cùng một nước, mà thù vua cha, chồng thì chẳng đội trời chung.

VỢ CAI VÀNG. - Tôi rõ lắm nhưng nó là thân gái mà lưu ly, tôi ngại rằng...

ĐỀ QUYẾT. - Chủ mẫu lo xa cho nó chứ gì ? chủ mẫu sợ nó làm không nên việc chứ gì. Xin chủ mẫu chớ nghĩ chi thành bại, cứ biết điều nghĩa cả mà dám làm, thì chết cũng đã sống một cuộc đời đẹp đẽ, mà không thì mở hai con mắt trùng trùng cũng không bằng con chó, con dê.

VỢ CAI VÀNG. - Nhưng ông ơi ! nó trẻ đã vậy, chứ chúng ta già, chúng ta cần phải nghĩ về sau, phải khôn

ngoan mới được.

ĐỀ QUYẾT, ngắt lời. - Xin chủ mẫu tha cho kẻ tôi tớ này để kẻ tôi tớ này nói thật. Khôn ngoan tính toán nhiều khi là hèn nhất đó. Người ta sống chỉ hơn nhau có bầu máu nóng, chứ đã làm người thì mai sau đây, ai mà không phải nát với cỏ cây, để cho côn trùng nó ăn, con sâu nó đục. Thôi xin chủ mẫu cứ bằng lòng cho nó đi, tôi xin đón chủ mẫu sang nhà tôi phụng dưỡng.

VỢ CAI VÀNG. - Vâng thì tôi bằng lòng, nhưng tôi đau ruột lắm.

ĐỀ QUYẾT. - Xin chủ mẫu đừng có bi thương như thế mà nhứt cái hùng khí của con trẻ đi. Xin chủ mẫu cười lên (cười to), cười to lên, mừng cho nó làm người mà biết sống, cho ra sống, để cho nó phấn khởi trong lòng mà đi báo thù tuyệt hận. (Quay sang Hồng) Thôi con đi đi, đi ngay đi, cha chúc cho con muôn điều may mắn. Thôi mẹ chồng con, con con ở nhà đã có cha. Con đừng lo ngại chi cả.

HỒNG, quỳ xuống. - Thôi con xin quỳ xuống bái biệt mẹ (quay sang mẹ). Con xin từ giã cha (quay sang cha) Con đi thì thân chìm nơi cát bụi, chưa biết ngày nào, tháng nào lại có thể trở về.

ĐỀ QUYẾT. - A ha, a ha, nếu quả hồng phận mà con có tấm lòng trắng sĩ thì con nghỉ chỉ đến cái truyện nhỏ mọn về, về nhà. Con không nhớ rằng : xưa nay trắng sĩ một đi, không bao giờ về nữa ư ?

Cha ở đây mà nghe đồn nơi phương xa kia con đã báo thù cho chồng con được rồi thì dù con chết, cha cũng như thấy mặt con luôn luôn ở bên mình. Bằng như con ở đây mà thù kia chưa báo, thì nước mắt hận của cha chan hòa, cha có trông thấy mặt con đâu.

Thôi con đứng dậy đi, con đứng thẳng cái thân nhi nữ dậy mà làm người đi, này con :

*Một đi trắng sĩ nhẹ cười
Hát bào, hát cả lòng người nâng niu.*

Hãy cố làm sao cho không hổ là con cha.

HỒNG, đứng dậy đưa con cho cha. - Sau này nó nhớn lên xin cha bảo với nó.

ĐỀ QUYẾT, đỡ cháu. - Cha sẽ bảo với nó mẹ nó tuy nhi nữ mà anh hùng, mà hơn chán vạn kẻ con giai râu mày rờ rở chứ sao ? Được rồi, được rồi, cha sẽ nói, nói để cho nó hào hùng lên mà quên cái thân côai cút.

HÔNG, tháo chiếc nhẫn. - Và xin. cha chao cho nó chiếc nhẫn này là chiếc nhẫn của chồng con cho con trong khi ái ân nồng mặn ; nó cứ trông thấy chiếc nhẫn này, tức như thấy con bởi trong đây có cả một cuộc đời xuân tươi trẻ, có cả một tấm lòng son sắt của con. Con vì nhớ tới cái tình giờ bể của cha nó đối với con mà con phải gạt máu mắt ra đi. (Ôm chằm con ở tay cha). Con ơi ! mẹ có ngờ đâu ngày mà mẹ thụ được cái hàm ân của cha con trong bụng là bắt đầu cái ngày mẹ phải từ giã con.

ĐỀ QUYẾT, đẩy con gái ra cười to. - A, con chớ bĩn dớn. Đã muốn làm nữ-trung hào kiệt thì đừng có khóc, mà đã khóc thì không thể làm nữ trung hào kiệt được đâu. Ở đời này có cái gì lưỡng-toàn đâu ? (cười ngạo nghễ) hay con run tay rồi đó con ? hay con sợ chết ỏ con ? À, nếu sợ chết thì đừng có đi, đi làm gì ! Chết là ăn đất mà chết là thiệt thân đó mà.

HÔNG, nghiêng răng, dậm chân. - Con không run tay, mà con cũng không sợ chết.

ĐỀ QUYẾT. - A thế thì con lau nước mắt đi, để cho cha trông thấy những nét cả quyết trên mặt con nào ? A, để cho cha trông thấy ở tương lai mỗi thù đã được rửa trong ánh sáng của đôi mắt con nào ? A, để cho cha nhận thấy con là con của cha, cái đứa con không biết

run và không biết sợ trước việc nghĩa-cử như cha ngày xưa nào.

(Nhìn vào tận mặt con, rồi quay ra khán giả.) Thật là con của ta rồi. (Cởi dao đeo ở lưng.) A, con đi đây, cha không chúc con gì cả. Bỏ mình đi làm việc phải, cần gì phải chúc. Cả sự chúc tụng linh thiêng của đất giời đã ở cả trong việc làm của con rồi. Cha chỉ lấy vài câu khẳng khái tiễn đưa con. (Đưa dao). Và cha cho con con dao này là con dao của chủ nhân xưa kia đã ban cho cha, sau khi cha đã đắc thắng trong một trận huyết chiến, và bị thương hơn ba mươi dấu ở nơi mình. Con dao này là một con dao bầu, chém sắt như bùn đó con ạ. (Quay sang bà Cai Vàng). Thôi xin chủ mẫu lui vào nhà trong để con trẻ nó thu xếp (vừa nói vừa kéo vợ Cai Vàng đi, Hồng ngó theo rồi quay lại),

LÃO BỘC, tiến đến quỳ móp trước Hồng. - Con hận thân già yếu đuối không thể đi theo chủ mẫu để giúp một cánh tay, thôi con xin cúi đầu lạy hai lạy để chia tay cùng chủ mẫu, và con xin chúc chủ mẫu báo được cừ, tuyệt được hận để rửa sạch đi cho nhà ta mọi nỗi oan khiên.

Thôi từ đây rừng xa, bụi thăm, xin chủ mẫu bảo-trọng lấy mình vàng. (Rồi đứng dậy lấy một cái gói nhỏ ở trong mình hai tay dâng lên.) Và đây con xin dâng chủ-

mẫu vật này để mong giúp trong muôn một cái công việc vạn phần khó khăn của chủ mẫu (mở gói ra) đây là một thứ thuốc độc, làm bằng râu hùm, nọc rắn hổ mang hòa với nọc ong bầu lỗ và nhựa cây xu. Bôi vào lưỡi dao đâm ai chỉ sướt da thì trong nháy mắt chết tức khắc giờ cũng không cứu được.

HÔNG, cầm gói thuốc độc. - Ta cảm ơn già.

LÃO BỘC. - Chủ mẫu có cần dặn gì con không ?

HÔNG. - Già ở nhà trông coi cha mẹ cho ta.

LÃO BỘC. - Điều đó chủ mẫu hà tất phải dặn đó là cái bổn phận của tôi từ này rồi.

HÔNG.- Thôi thế cho già lui. Ta còn phải khẩn chồng ta để cho chồng ta phù hộ cho ta. (Lão bộc vái ra thì Hồng lại bưng thờ thắp hương vái). Trời ơi ! anh ơi ! Vừa mới ngày nào môi ấp má kề mà bây giờ đã hóa ra âm dương đôi ngả, để cho em :

Trường tương tư

Năm canh, thấm mấy khăn hồng vì lòng ơi, lòng nặng,
Đau thảm nhiều cơn trăm mối sót sa.

Thương ai năm canh giọt lệ chan hòa.

Lòng này sót sa
Ôm mối hận sâu mang

Mang sầu mang
Mang sầu mang.

Ngày tháng trôi qua
Thần ta ảo não vì tình xa
Ôi ! cái kiếp con người lắm nỗi chua cay
Ôi chàng ơi ! thấu xiết nỗi đau lòng
Nghĩa phu thê gãy gánh giữa đường, lòng này sầu hận
Trâm gãy bình tan, khó chấp nỗi lòng tang
Mối thù thâm hận, thiếp nguyện bề giết chết quân gian
Thề có đất trời, chứng lời cho em nguyện cùng cao
minh

Soi thấu cho nỗi lòng này
Đứng trước bệ thờ, em thề trước hồn anh
Đau đớn thay thân mẹ góa, con mồ côi
Luống trông ai mình lại trạnh tưởng nỗi đau lòng.
Trời già nào hay nỗi thảm khổ não nùng.
Ôi hỡi ! ai hiểu cảnh mà chia lo
Ôi hỡi ! ai hiểu cảnh mà chia lo !
Chàng ơi dưới tuyên đài chàng thấu cho em.
Nguyện chùi máu hận, nguyện trả thù xưa.

(Ca xong với tay lên bàn thờ lấy bức ảnh của chồng
đặt vào trong ngực áo). Em đi đây, nước non hiểm trở
thân gái một mình, với bao nỗi nguy nan. Vong hồn anh
có khôn thiêng xin phù hộ cho em sớm gặp kẻ thù, để
em đâm em vằm em mổ sẻ nó ra (Lấy bài vị và một cây

nén).

Em đã đi thì không bao giờ về đây nữa. Thôi sống đã không được cùng nhau xum họp cho tới bạc đầu, thì xin anh theo em để chờ đón em trên con đường tương lai xa thẳm, sau khi em đã rửa được máu hận cho anh rồi (Cầm ngọn nến và chiếc bài vị dơ lên nhìn lên khán giả). Ta ngẫm ta đi đây cái tâm sự có khác chi Kinh-Kha lúc sang Tàu thừa nọ, nhưng Kinh Kha ra đi có ba ngàn tân khách tiễn đưa, chứ ta đi đây, chỉ thui thủi một thân với một oan hồn đầm máu. (Châm bài vị, lửa cháy, vung vẩy bài vị ngâm) :

Khói điều hiu

Trời đất lạnh lòng ghê !

Thân gái một đi không bao giờ về.

HẠ MÀN

MÀN HAI

Cảnh phòng khách. Có sa-lông có đi-văng đầy nệm gối, có đèn cheo la liệt trên tường, có máy điện truyền thanh tỏ rõ sự giàu sang của khách Hà thành.

CHÍNH, đang ngồi dựa vào đi-văng hút xì-gà, rồi nhìn vào tấm ảnh phóng đại cheo ở trên tường ngâm :

Từ-Khúc

Lòng tưởng chọn mùa hoang phế
Còn thơm một nụ quỳnh hoa;
Đời tưởng chọn giòng hoen lệ,
Còn tươi một ánh dương hòa

Từ đây xuân ấm lòng tang,
Dưới gót chân em bùng nổ ;
Từ đây đời ấm từng trang,
Dưới búp tay em lần dở.

Em ơi, một sớm trao tình,
Đã nhẹ sâu thương nửa kiếp...

(Vũ hoàng Chương)

(Đang ngâm giờ có tiếng đập cửa thành thành)

THĂNG NHỎ, vào khoanh tay. - Bẩm ông có ông Ba Du hỏi ông.

CHÍNH, cau mặt, rồi dận gót giày âm âm xuống sàn, đứng phất dậy sủa sói vào mặt thằng nhỏ. - Tao đã bảo với mày tao không tiếp ai. Dù ông giời đến đây, tao cũng đi vắng nữa là Ba Du với Bốn Du.

NHỎ, sợ hãi hai bàn tay vịn vào nhau. - Bẩm con đã bảo ông ấy thế nhưng ông ấy nghe thấy tiếng ông ngâm thơ (có tiếng gõ mạnh hơn) ông ấy nhất định đòi vào, không ông ấy phá cửa.

CHÍNH. - Thôi thế ra mời vào đây. (Ném điều sỉ gà nói một mình). Bây giờ mà chúng quấy thì giết người thật.

BA DU, hấp tấp đi vào ba hoa ngay. - À mới mặt nhỉ, biến đi Hanoi bảy tháng nay, lại đóng cửa, tẩy chay anh em đây. Anh đi đâu bây giờ mới về ?

CHÍNH, uể oải đưa tay bắt. - Lên ở trên đồn điền.

BA DU, kinh ngạc. - Anh iln ở trên đồn điền bảy tháng, anh nói lạ, anh xa được Hanoi, trời sụp rồi sao ?

CHÍNH. - Thật đấy.

BA DU. - Hay lại đã thất vọng vì tình lần thứ hai. Hay lại vớ được con mèo nào sộp đây ?

CHÍNH, trỏ tay về phía buồng ngủ. - Suyt, suyt ! Bây giờ tôi lấy vợ rồi !

BA DU, vắn mình cười ngặt nghẽo. - Anh lấy vợ, sao bảo anh khinh ghét đàn bà lắm rồi mà ?

CHÍNH. - À tùy từng thứ đàn bà chứ.

BA DU. - Từ khi con Thúy nó phản anh, anh thề độc thân xuất đời cơ mà ?

CHÍNH, hăng hái. - Vợ tôi bây giờ là một nàng tiên. Con Thúy là một con đười sâu quảng tự tim gan, sao lại so sánh lão thế ?

BA DU. - Thế nghĩa là chàng lại yêu nàng rồi đây, mà chàng chôn mình ở đồn điền là để hưởng cái thú mật nguyệt đây.

CHÍNH. - Chính thế (rồi kéo Ba Du ngồi xuống đi-văng) này, cấm không được hở ra những truyện chơi bời trước kia, vợ tôi bây giờ nó đứng đắn nghiêm trang lắm.

BA DU, ngạo nghễ. - Vợ chính thức ?

CHÍNH. - Chớ chả vợ chính thức (sốt sáng). Tôi thờ nhà tôi như một bà Thần. Mà là bà thần thật. Đẹp như không một người đàn bà nào có thể đẹp. Lại đức hạnh, lại tài hoa đủ về lại đàn hát rất hay.

BA DU, mát mẻ. - Kinh nhĩ, chà, chà, thế thì to truyện quá !

CHÍNH, nghiêm trang. - Này cậu từ giờ cậu đến đây, cậu phải giữ mồm giữ miệng, đừng có nhảm nhí, chứ không tôi tống cổ cậu ra ngay lập tức bây giờ đây.

BA DU. - Thật ?

CHÍNH, khắc khổ. - Chứ đùa (dơ dơ tay). Cậu thử nói nhảm một câu nữa xem ?

BA DU. - Vâng nếu bây giờ quả huynh đã dâng trái tim hồng thì đệ xin tuân mệnh, ngoan ngoãn như một con cừu.

CHÍNH. - Ừ thế thì cậu biết điều lắm.

BA DU - Nhưng quyền tiểu thuyết yêu đương ấy thế nào ? Huynh phải cho đệ biết với chứ. (Lại có tiếng gõ cửa).

CHÍNH. - Lại bố nào đến ám nữa đây. (Nhìn ra phía cửa).

LÂM, từ ngoài sừng sững vào. - À, Chính, mày đi đâu sáu tháng giò nay đây ? À, hôm nay phải xuống nhà con Tâm béo Khâm thiên phá mới được.

BA DU, đứng dậy chạy lại bịt mồm Lâm. - Suyt, suyt, con khi. Nó lấy vợ rồi. Lại đây nghe nó đọc «đít cua» ca tụng vợ nó. Bây giờ nó đóng vai khuyến thủ gia và thờ mẹ đấy.

LÂM. - Thật ư, nhưng «đít cua» thì đây xin «tho», đây xin nghe quyển tiểu thuyết. Tiểu thuyết bao giờ cũng đẹp và vui hơn. (Rồi dơ hai tay lên giò). Úi chà, cuộc tình duyên nào chả là cuốn tiểu thuyết mở rồi lại gấp. Có chỉ khác nhau chóng với chậm thôi.

CHÍNH, vẫn nghiêm như không. - Quyển tiểu-thuyết của tao hôm nay mở trang đầu hoa gấm, mà trang cuối là một cái săng có hai vợ chồng đầu bạc tay cầm tay cùng nằm trong ấy. Nếu hai cậu không tin như thế, tin như một với một là hai thì mời hai cậu ra. Có ai bắt trói hai cậu ở đây đâu.

LÂM, hàm hàm. - Anh đuổi tôi ?

CHÍNH, lạnh như tiền. - Chứ sao.

LÂM. - Anh quý vợ hơn bạn ?

CHÍNH. - Đúng thế.

LÂM, (Vùng vằng quay ra).

BA DU, chạy lại kéo Lâm lại. - Ồ trẻ con thế, đương lúc nó yêu đương, ở đây nghe quyền tiểu thuyết mơ màng của nó đã.

LÂM, quay lại. - Ồ thì nghe.

CHÍNH, dơ ngón tay lên. - Nếu cậu muốn nghe thì cậu phải kính cẩn lễ phép.

LÂM. - Ừ thì tôi xin kính cẩn lễ phép.

CHÍNH. - Và nếu nhờ đây không phải là một quyền tiểu thuyết, mà là sự thực một trăm phần trăm.

LÂM. - Thì là sự thực một trăm phần trăm.

CHÍNH. - Và từ nay, cấm mày tao chi tở.

LÂM. - Thì thôi mày tao.

CHÍNH, gạt đầu. - À nếu các cậu ngoan như thế, chốc nữa, nàng tiên ra đây, sẽ bảo đàn và ca cho nghe.

BA DU, nhảy lên múa tay. - Ô kê !

CHÍNH. - Và sẽ cho ăn cơm.

LÂM. - Kíp ! kíp !

CHÍNH. - Và cho đi xem tuồng Ái Liên.

BA DU. - Ô kê !

CHÍNH. - Và tối về, cho ra Le Lac.

LÂM. - Kíp ! kíp !

CHÍNH. - Thôi thế bây giờ bắt đầu đứng đắn.

BA DU - LÂM, sóc áo rồi đồng thanh. - Thế bây giờ bắt đầu đứng đắn.

CHÍNH, với một điều sì gà đánh riêm trầm ngâm một lát. - Nghĩ cuộc gặp gỡ này của tớ cũng thống khoái cơ đấy.

BA DU - LÂM, đồng thanh. - Thôi cho ra đi lời phi lộ thừa.

CHÍNH, tùm tùm cười một mình. - Tôi gặp nhà tôi trên một chuyến tàu. Tôi bị thôi miên bởi cái sắc đẹp, mê hồn và thứ nhất bởi cái vẻ buồn mênh mông của nhà tôi. Tôi theo, tôi ngỏ lời, chúng tôi yêu nhau, rồi lấy nhau.

BA DU. - Thế nghĩa là chỉ mới anh yêu ?

CHÍNH. - À tôi yêu là đủ. Người ta yêu tôi hay không? cần gì.

LÂM. - Quyền tiểu thuyết của anh thấy cũng thường thôi và khí ngắn một lý.

CHÍNH, nói một cách đắm say. - Ngắn nhưng nó giải một tình yêu muôn thuở. Nhưng nó có cả một sự sôi nổi của trái tim (đập đập vào ngực).

BA DU. - Trái tim anh thôi chứ ?

CHÍNH. - Tôi biết tôi yêu là đủ (Rồi đứng dậy cúi xuống phía hai người, rồi ngừng lên vung tay ngâm như say ân ái)

Em ơi, một sớm trao tình,
Đã nhẹ sâu thương nửa kiếp.

Hồn em đưa lối hồn anh
Kìa xứ hoa nồng bướm đẹp
Là đây bờ cõi tình yêu.
Này cặp môi đào hé nụ

(Vũ-hoàng-Chương)

(Hồng ở trong thò đầu ra, nắm rèm cửa chữa vào).

CHÍNH, trông thấy chạy ngay lại đón. - Kìa mình đã trang điểm xong rồi đấy à ?

HỒNG, mỉm cười. - Cái gì mà nụ với đào đấy ? (Trông thấy hai người, khẽ hỏi chồng) Ai đấy ?

CHÍNH, giắt tay vợ. - Em ra đây, anh giới thiệu với bạn anh, các quan viên trên hàng Bạc đấy mà.

HỒNG, lững thững đi ra, bây giờ đã áo mầu, quần trắng, giày dăm. - Trên hàng Bạc. Thế à, (Tiến lên một nước nhìn thấy cái sẹo trán của Lâm, ngừng lại một giây, rồi lại tiến lên) Em, rất sung sướng...

BA DU - LÂM, đồng thanh. - Chúng em biết chị về, đến chào chị (Hai người cúi đầu).

HỒNG, đã dơ tay để định bắt tay nhìn thấy cái nốt ruồi ở đuôi con mắt lắc của Ba Du lại buông tay xuống. - Em... Em... (lại dơ tay lên) Em rất hân hạnh. (Quay sang chồng để trấn áp mọi rạo rức) Kìa mình bảo lấy rượu để các anh soi chứ.

BA DU, hồi hồi trước sắc đẹp của Hồng. - Chà, đúng như lời anh, chị đẹp quá, đẹp như một nàng tiên, hơn tiên. Thảo nào anh mê.

HÔNG, nhìn trăm trăm vào Ba Du. - Anh cứ quá khen. (Rồi nhìn trăm trăm vào cái sẹo của Lâm). Anh đừng có nịnh em nhé.

LÂM, chỏ Ba Du. - Nó nói sự thật đấy, sao gọi là nịnh. Chị có một sắc đẹp tuyệt vời.

HÔNG, nhìn chồng. - Anh ấy lại nịnh em nốt rồi, còn mình, đừng có nịnh em nữa đấy.

CHÍNH, sung sướng cầm tay vợ đưa lên môi hôn. - Thằng Sẹo, thằng Lác, chúng nó nói thật đấy mình đẹp tuyệt trần.

BA DU - LÂM, đồng thanh. - Ô... Ô... Sẹo, Lác chế gì ?

HÔNG, vờ hồ thẹn quay đi. - Thôi thế em chả ở đây nữa. Mà sao anh lại chế các anh ấy thế. Sẹo, Lác có phải sáu đâu ?

BA DU, chạy đến phía trước mặt dơ hai tay ngăn. - Ấy lạy chị, anh bảo chị đàn và hát hay lắm. Xin chị cho chúng em nghe cái tiếng oanh vàng của chị đã.

LÂM, vớ tay lên vách cầm chiếc đàn chạy ra. - Và cho chúng em thưởng thức cái tài nghệ của chị.

HÔNG, cau mặt rồi lại cố tươi cười. Nhưng cảm các anh không được nịnh em nữa cơ (cầm đàn đi về phía đi-văng).

BA DU. - Ô kê !

LÂM. - Kíp ! kíp !

BA DU. - Chị làm thế nào cho nó nghe mà phải sút thêm một miếng môi.

LÂM. - Chị làm thế nào cho nó lác thêm một con mắt.

HÔNG, ngồi vào đi văng, dạo mấy tiếng, rồi chăm chú nhìn vào hai người để dò xét. - Vâng các anh đã bắt em thì em xin đàn ca, nhưng bài này thì buồn lắm đây.

BA DU - LÂM, đồng thanh. - Thì chúng em chỉ thích những bài buồn.

HÔNG, gật đầu rồi quắc mắt dữ dội. - Bài này là một bài than của một người đàn bà đi khắp chân giò, mặt đất để trả thù cho chồng, đã bị hai thằng khốn nạn nó giết một cách hèn mạt và thảm thương. (Nhìn Ba-Du trong khi Ba Du nhìn Lâm).

LÂM. - Hai thằng ?

HÔNG, nghiêng răng. - Phải, hai thằng. Người đàn bà ấy lại còn có con dại, mẹ già, mà sao các anh có biết hai thằng ấy vì có gì mà giết người không ?

BA DU. - Vì tình ?

LÂM. - Vì thù ?

HÔNG, chua cay. - Không, không, để cướp tiền (nói to) cướp tiền. (Ba-Du giật mình lùi lại).

CHÍNH, tiến lên. - Thế thì khôn nạn thật ! Nhưng thôi chuyện cướp bóc giết người nói làm gì, em đàn và hát đi.

HÔNG. - Vâng, Vâng, vâng, nhưng có thế thì các anh ấy mấy hiểu bài ca. À, hai thằng khôn nạn... hai thằng khôn nạn ấy đã deo bao nỗi đau thương, đã làm cho sảy đàn tan nghệ đề : (rạo đàn rồi ca)

Vọng cổ

1) Bóng ta đã lướt khắp chân trời chẳng ngại tuyết sương pha cùng nổi chìm nay đây mai đó.

2) Chẳng ngại chi sóng gió bập bênh. Biết bao phen ta quần mình trên đám lau già thôn thức bởi vì ta chưa trảặng thù chồng !

3) Tuyết-Lang chàng ơi ! bởi vì chàng chẳng may gặp loài muông sói (vừa ca vừa nhìn hai người) cho nên chàng mới mệnh táng tử vong.

4) Chàng hỡi chàng, khi cùng chàng trao ân đổi ái, thiếp tưởng rằng nghĩa phu thê, tình chồng vợ sẽ vĩnh-viễn mãi với non sông, ai ngờ khúc phượng cầu hoàng vừa mới bén giây thì đà lỡ dịp.

5) Tan nát cả cuộc đời. Chàng thác đi để thiếp đây lờ dờ giữa cõi trần-ai ô trọc, với một mụn con thơ vừa mới mím miệng chào đời.

6) Ôi ! môi hận này thiếp nguyện với trời xanh soi thấu quyết trả thù chồng cho tới sức-kiệt, lực cùng.

7) Dù ta có phải trải qua mưa gió phũ phàng, hay cái cảnh bụi cát mịt mù làm cho ta gian truân đau khổ, thì ta cũng chẳng mảy mói trí sồn gan.

8) Đêm đã khuya, trăng tàn, sao lặn, ta lắng tai nghe vắng đầu đây như có tiếng cô hồn đã tịch mà máu hận ta vang lên một âm điệu bi-ai ở giữa cảnh u hoài.

9) Ôi, đã bao phen ta hòa tan hồ lệ giữa đêm trường mà khóc, khóc cho thân, khóc cho phận, khóc cho cái nghĩa cao cả của lòng ta mà sao mãi mãi chưa trả đặng thù chồng !

10) Tuyết Lang chàng ôi, thiếp nguyện cùng vong hồn chàng ở dưới suối vàng quyết thế nào cũng trả đặng mối oan khiên.

(Hồng ngâm xong quãng đàn bùng mặt khóc. Còn Ba Du và Lâm thì đứng ngây ra như đá.)

CHÍNH, vỗ tay. - Hay ! Hay | Tuyết hay. (Rồi thấy vợ khóc chạy lại ôm vợ.) Kìa mình, súc cảm quá, mình khóc đấy ư ?

HỒNG, cố vùng dậy cười trong nước mắt. - Em bị súc cảm mạnh quá, em trẻ con quá nhỉ ? Nhưng có thể thì mới hay. Cái hồn nghệ sĩ của em bị gọi lên bởi cái thảm cảnh nào nùng.

CHÍNH, lại vỗ tay. - À, a ! Phải rồi, phải rồi ! «Yên sĩ phi lý thuần» đây ! Mình thiệt là nghệ sĩ. Lúc mình ca trông dữ dội quá. Anh nhìn mình anh có cái cảm tưởng như mình người oan phụ quyết trí đi báo thù chồng, và những muốn ăn gan uống máu quân thù. (Quay lại phía hai người sung sướng) Đấy các cậu đã thấy cái tài của vợ tôi chưa, cái quyết liệt của vợ tôi chưa ?

(Dơ ngón tay cái) Và các cậu nên nhớ vợ tôi rất có thể từng bị li thằng nào trêu chọc tôi nhé.

HÔNG, vội vàng cười xuê xoa. - Mình chỉ nói nhằm thôi nào. Kìa hai anh ngồi xuống đây, sao mà ngẩn người ra thế ? Hay là cảm động hát của em đây (Cười tình tứ). Kể em hát nghe cũng tạm được đấy chứ ?

BA DU, lúc bấy giờ sực nhớ vỗ tay. - Hay, hay lắm ! Chị thiệt là đại nghệ sĩ.

LÂM, cũng vỗ tay. - Hay, hay tuyệt. Thật là tiếng oanh vàng. Chị còn hay hơn cô Ái Liên Radio nhiều.

HÔNG, cố cười. - Các anh không nịnh tôi đấy chứ ? À các anh uống rượu đi. Và ở đây ăn cơm cho vui.

BA DU, cầm cốc rượu uống vội, uống vàng. - Thôi, thôi em xin cảm ơn chị em có việc bận phải đi bây giờ, tiếc quá.

LÂM, liếc nhìn Ba Du. - Em cũng phải đi. Thôi xin chị để cho khi khác. Thôi chào chị.

CHÍNH, đang trong lúc sung sướng, nín hai người lại. - Kìa hai anh ở đây đã, tôi bảo nhà tôi nó ca cho một bài nữa mà nghe. Đi đâu mà vội thế ?

BA DU, bối rối. - Thôi xin cảm ơn anh, để chót hẹn với người bạn có việc cần.

HỒNG, đứng dậy, thân mật đặt tay lên vai Ba Du.
- Thôi thế khi nào anh rồi, anh lại chơi nhé. Em còn nhiều bài hay hơn kia. (Quay lại liếc Lâm một cách tình tứ). Anh nữa nhé (Nũng nịu). À, hôm nào anh phải cho em đi xem tuồng, xem cô Ái Liên ca. Không biết cô ấy ca tồi thế nào mà anh cứ khen em hay hơn.

LÂM. - Vâng vâng. Thôi chào chị (Hồng và Chính đưa hai người ra tận cửa rồi quay vào).

HỒNG, ngồi lên đi-văng cầm cây đàn nhìn chồng.
- Hai anh ấy tử tế đấy nhỉ ? À thường ngày anh vẫn cứ đồ em và bảo em không biết tâm lý. Anh thử để em đoán xem hai anh ấy làm nghề gì nào ?

CHÍNH. - Ồ đoán đi xem có trúng không ? Sẽ thưởng cho cái hôn.

HỒNG, sẽ nhắm mắt. - Cứ như cái dáng dấp khắc khổ và cử chỉ nhanh nhẹn như thế thì chắc là trong đời cũng có khi buôn lậu.

CHÍNH, vỗ tay múa lên rồi hôn vợ. - Chà thánh quá, thành quá. Con mắt mình thật là con mắt thần. Hai ông mãnh ấy thuần có nghề buôn thuốc phiện lậu. Nhưng gần hai năm hay thôi rồi.

HỒNG. - Thế chắc là giàu mới thôi ?

CHÍNH. - Ba Du giàu. Lâm thì nó vẫn nghèo sơ, nghèo sắc. À chết, chết, anh phải ra giây thép đánh điện tín lên Tam-đảo thuê cái villa để mùa nực này em nghỉ mát.

HỒNG, đứng dậy tiễn chồng ra cửa. - Thế anh mau về nhé. (Quày vào nói nói một mình.) Thôi đích thị ! Trong hai thằng này có một thằng giết chồng tôi rồi, nhưng thằng nào ? Sẹo trán, nốt ruồi ở đuôi con mắt lác, lại buôn thuốc phiện lậu, lại thôi gần hai năm nay, lại ở phố hàng Bạc, đích rồi ! đích rồi ! Thế này thiệt là trời giúp tôi đấy, vong hồn chồng tôi dun dủi cho chúng nó đến đây.

NHỎ, từ ngoài đi vào. - Thưa bà, có một người hỏi bà ạ.

HỒNG, sừng sộ. - Ủa lạ, có người hỏi tao. Đàn ông hay đàn bà ?

NHỎ. - Bẩm thưa bà đàn ông.

HỒNG, lăm bằm. - Đàn ông ? (Nói to). Mời người ta vô.

ĐỀ QUYẾT, vào chùng chùng nhìn con gái rồi nghiêng răng. - Hừ, hừ tao tưởng mày đi báo thù chồng thế nào, mày đi ham mê phú quý, vinh hoa, mày đi lấy chồng.

Mày đi lấy chồng khác ! (Rồi dứt dao.) Mày không phải là con tao, mày làm nhục cái thanh-danh nhà tao, phải thí cho mày một nhát. (Miệng nói tay dơ dao sắc tới.)

HÔNG, vội vã quỳ xuống. - Cha đừng làm tưởng như vậy mà oan cho con cha ơi ! Con sợ dĩ phải nuốt túi, nuốt hơn gá duyên cùng người khác ấy chẳng qua là tìm cơ hội để báo thù.

ĐỀ QUYẾT, cười khanh khách. - À mày tìm cơ hội báo thù chồng ở trong cảnh ô tô, nhà lầu, ăn sung mặc sướng có phải không ? Chà mày ăn bận tân thời rồi ! Mày đánh răng trắng rồi ! mày đi giày cao gót rồi ! À bây giờ đây tao coi mày như hạt máu rơi và tao thấy tao có cái bổn phận phải trừ khử đi cho mặt đất này một con khôn nạn (Dơ dao đâm xuống).

HÔNG, dơ tay đỡ dao. - Xin cha đừng tưởng làm như vậy mà oan con cha ơi ! Nếu quả con như vậy thì con xin đành muôn thác. Con xin thề trên đầu cha, trên cái danh dự của nhà ta rằng : không phải đâu. Thân gái nơi quê người, lại tay không tiền hết con phải dựa vào nơi thế lực để chờ cơ hội đấy thôi. Mà cái cơ hội ấy thì ngày hôm, vừa đây, trời đã dun dủi cho con nắm được rồi. Hai kẻ thù của con vừa mới ở đây đi ra xong.

ĐỀ QUYẾT. - Sao lại hai tao tưởng chỉ có một thôi chứ. À mày dối tao.

HỒNG. - Vâng chỉ có một nhưng trong hai đứa, con chưa biết đứa nào. Cha ơi ! cha không biết rằng con đau khổ lắm hay sao, mà cha không tin con, cha không biết rằng con bầm ruột tím gan, gượng cười với người khác, sao mà còn ngờ con làm cái điều khôn nạn.

ĐỀ QUYẾT, đỡ con dậy. - Cha tin con rồi ! Nhưng cha khuyên con một điều phải dò cho đích, chứ đừng giết oan người vô tội, phúc đức nhà ta không được bao nhiêu đâu.

HỒNG. - Con sẽ dò ra. Và con sẽ giết được, giết chết để rửa hận cho chồng con. Hai đứa nó cùng mê con. Con sẽ dùng cái sắc đẹp của con để buộc chúng nó phải nói sự thực.

(Có tiếng hát của Chính từ ngoài vọng vào).

Em ơi, một sớm trao tình.

Đã nhẹ sầu thương nửa kiếp !

HỒNG, cuống quýt. - Người chủ cái nhà này đã về kia. Làm thế nào cha ơi ?

ĐỀ QUYẾT. - Thôi xin cầu giới phù hộ cho con. (Nói xong nhảy sang phía cửa bên trái, tiếng hát vẫn vọng vào) :

Hơn em đưa lối hồn anh
Kìa xứ hoa nồng bướm đẹp.

HẠ MÀN

MÀN BA

Cảnh bờ hồ.

Hồng vừa thả cành câu vừa hát bài Nhớ quê hương.

NHỚ QUÊ HƯƠNG

Đến nay thu tàn
Phương xa kìa chiếc én bay về
Khuất trong non ngàn
Riêng ta nhìn đâu thấy bóng quê
Kìa mấy nếp tranh
Đằng xa luyến bao làn khói xương
Kìa bóng lá xanh
Còn vương lấy tiếng chuông chiều buông
Sống xa một mình
Ta đau lòng nhớ tới quê nhà
Nước non bao tình
Sao tâm hồn ta luống sót sa
Buồn nhớ cố-hương
Lòng ta có bao giờ thắm tươi.

Lúc ta mơ nhìn bóng quê người
Ôi ! quê hương biết bao tình mến !
Ôi ! quê hương biết bao tình yêu !
Tuy phương trời xa không bao giờ quên

Bóng tre xanh ngắt khi xương chiều xuống
Ôi ! quê hương biết bao tình mến !
Ôi ! quê hương biết bao tình yêu !
Thoảng xa xa tiếng sáo chiều êm
Em ngồi nhớ quê hương những chiều
Lúc trăng đang dần
Nhô cao đầu sau khóm tre già
Chúng ta quây quần
Vui nô đùa sau mấy khóm hoa
Hoặc lắng ý nghe
Buồn tiếng sáo mơ hồ ái ân
Phút giây êm đêm đã xa gần

Không nhớ tên tác giả

(Hồng giật được con cá thì Ba-Du trông thấy thế reo ngay lên).

BA DU. - À con diếc to quá ! À tôi đến đâu là đem cái hoành tài đến đấy (Nhìn chung quanh) Anh đâu hử chị ?

HỒNG, nhìn tình tứ. - Tôi nhờ nhà tôi về phố mua bánh ngọt cho tôi.

BA DU. - Thế thì chắc lâu mới lại. Có tôi đến chị mới giật được con diếc ấy đấy nhé (Chộp tay Hồng đưa lên môi hôn). Thương cho tôi đi (Quay ra phía con cá). ĐỂ

tôi gỡ và mắc mỗi mới cho chị.

HÔNG, lấy mùi-xoa chùi tay rồi nghiêng răng nói một mình. - Đồ khốn nạn ! (Thấy Ba Du quay lại nói to) Anh chúa nhảm, Chính mà nó biết thì không rụng đầu ấy à.

BA DU, lại toan nắm tay Hồng, nhưng Hồng cau mày dứt vội tay lại. - Chà mất đầu, còn hơn phải đau khổ như thế này.

HÔNG. - À muốn mất đầu thì rồi sẽ được mất đầu. Rồi tôi sẽ bảo với Chính.

BA DU. - Chị chẳng nở ác thế. Chị không biết tôi đau khổ vì chị đến thế nào ư ? Thật là khi xa chị thì tôi thấy tâm thần bâng hoảng, trời đất tối sập quanh mình, chỉ khi nào gần ai tôi mới thấy đặng một vài tia ánh hạnh phúc. Tôi trông con mắt sáng ngời như sao, tôi tưởng chừng như thấy cửa thiên đường, mà tới khi con mắt ấy khép thì cảnh địa ngục lại bày ra cho tôi ở nơi dương thế! Chị ơi, tôi tưởng chị chẳng nên độc ác với kẻ chung tình này như thế. Chị có định giết tôi thì đây tôi xin vui lòng chìa cổ cho chị đâm, hà tất còn phải chờ tay ai. Thất vọng đây tôi đành cam chết dưới bàn tay của chị.

HÔNG, trừng con mắt dơ tay, nhưng rồi cô cười kéo ve áo Ba Du cho ngời xuống cạnh. - Thôi tôi chả đâm

và cũng không mách. Nhưng phải đứng đắn đây, và từ giờ đừng có rắc rối nữa đây. Tôi cấm đây.

BA DU. - Xin vâng. Chị bảo gì tôi cũng xin nhắm mắt vâng theo như con chó bông ngoan ngoãn của chị.

HÔNG, cười rồi ngồi gằn lại. - Thôi cảm ơn, tôi có chó bông rồi. À này anh Lâm đâu mà mãi không thấy lại anh nhỉ ? Gớm cái anh chàng nhảy đầm giỏi quá. Quay «van» cứ nhẹ như cái bắc ấy thôi.

BA DU. - Thế chị cũng hẹn cái thằng sẹo ấy lại đây à ?

HÔNG. - Chứ sao. Gớm đêm hôm qua tôi nằm mê đang nhảy «tăng-gô» với anh ấy trong một chỗ ánh nắng tung bừng (nhắm mắt) Thật thú quá ấy thế rồi tiếng mèo kêu thành ra sự mình tỉnh giấc. Tiếc quá (vừa nói vừa nhìn chăm chăm vào Ba Du để dò xét).

BA DU, hục hặc ngay. - Ồ cái thằng công tử bột ấy, chỉ có cái nhảy nhót mất dạy, chứ được cái nghề ngỗng gì nữa đâu. Nợ như chúa chổm, ấy nó thiếu anh nhà khô. Chỉ được cái tán ăn, chứ chẳng biết làm ăn gì cả.

HÔNG. - Anh chỉ được cái nói xấu người ta (Làm ra bộ tức bực). Tôi cấm anh từ đây không được nói xấu anh ấy trước mặt tôi nữa đây (Lại cười thân mật ngay).

À sao tôi nghe nhà tôi bảo anh ấy trước kia vẫn buôn thuốc phiện lậu tài lắm cơ mà.

BA DU. - Nó thì có cái tài gì. Nó dựa vào tôi đấy chứ. Mỗi chuyến đi theo tôi, tôi chia cho một tý. Không phải tôi nói xấu nó đâu, nó vô-tài, bất tướng, chỉ được cái lém mép, tán gái, Sở Khanh còn thua xa. Nó chỉ thánh có một khoa quạt tàu tay trái (Vừa nói vừa phe phẩy tay trái làm hiệu).

HÔNG, làm bộ sừng sốt. - Thật à, thật thế à ?

BA DU. - Sao lại không thật. Chị cứ thử hỏi anh xem (chậm rãi) chắc là nó... đã... tán tỉnh nhảm nhí với chị rồi ?

HÔNG, vờ lặng thinh để cho Ba Du nghi rồi cười. - Không, không đời nào. Có anh tôi quý thì tôi mới để thế chứ anh ấy dám (Làm ra bộ mặt buồn rầu) Nhưng mà...

BA DU, vội vàng. - Nhưng mà làm sao ?

HÔNG. - Nhưng mà em tưởng anh ấy cũng anh hùng tài ba lắm bởi vì...

BA DU. - Bởi vì làm sao ?

HÔNG, ngập ngừng. - Tại bởi vì đã có lần, anh ấy nói với em nhiều khi đi buôn thuốc phiện lậu... anh ấy

phải... bảo vệ... đã can đảm dúng tay vào máu... giết người, giết nghiệt chẳng hạn. Em tưởng anh ấy anh hùng lắm chứ ?

BA DU. - Anh hùng dom, nó thì có giết heo. Dát như cây. Heo nó cũng không dám giết, chứ lại nói là người. Nó chỉ có độc một cái tài ăn chặn và ăn xin.

HÔNG, làm ra vẻ thất vọng. - Anh nói thật ?

BA DU. - Tôi thề không nói dối.

HÔNG. - Thế mà tôi tưởng anh ấy anh hùng. Mà tôi thì sao cứ quý những người quyết liệt và rắn rỏi.

BA DU, nắm chặt ngay lấy tay Hồng. - Thế ra chị đã nghe lời đường mật của nó.

HÔNG, nửa song, nửa nga. - Đâu có vậy.

BA DU. - Thế nó đã khoe với chị rằng nó có thủ đoạn quyết liệt.

HÔNG, gỡ tay. - Kìa anh nắm chặt đau tay em quá.

BA DU, quỳ ngay xuống. - Em tha tội cho anh, anh yêu em quá.

HÔNG. - Kia, em có gì... với anh ấy đâu mà anh ghen hão ghen huyền. Ai như anh Lâm anh ấy đến kia kia. Thôi chết có lẽ anh ấy đã trông thấy chúng mình rồi đấy. Anh đứng dậy đi. (Lâm mặt tái mét đi vào, lạnh lùng nhìn hai người)

LÂM. - Hừ, hừ anh nhà đâu chị ?

HÔNG, lại gần Lâm. - Nhà tôi đi Hanoi mua kẹo bánh cho tôi.

LÂM. - Chắc là cái thứ bánh ấy phải ngon lắm ? Mà cái thứ kẹo ấy phải ngọt lắm ?

HÔNG, cười nắm tay Lâm một cách thân mật. - Hẳn thế. Sao anh bây giờ mới đến ?

LÂM, nhìn đồng hồ. - Thì chị hẹn tôi 2 giờ mà bây giờ mới có 1 rưỡi.

HÔNG. - Ừ nhỉ tôi quên. Tôi lại cứ tưởng hẹn anh 1 giờ, 1 giờ kém mười anh Ba Du đã đến đây, chúng tôi... (Ổng ẹo) À anh Ba Du nói lắm câu truyện hay lắm cơ.

LÂM, nhìn Ba Du một cách hằn học. - Phải, thằng lác này thì nó lắm trò lắm : Mà trò nào cũng hay, hay nhất là cái trò nhìn đời bằng nửa con mắt.

BA DU, hùng hỏ. - Này, tao bảo, tao mắt lác giờ sinh mày đừng có sỏ tao.

LÂM, cười ngặt nghẹo. - Tao thêm sỏ mày, tao chỉ nói một sự thật. Thế mày không nhìn đời bằng nửa con mắt thì là gì nữa. Hay là một góc mắt. «Quay sang Hồng.) Trong những câu truyện nó nói với chị, chắc câu truyện nói xấu tôi là đầu.

HỒNG. - Không, không anh đừng nghĩ thế.

BA DU, hoa tay hung hăng. - Tao thêm nói xấu mày. Nếu tao có nói gì thì cũng là nói những sự thực.

LÂM, cười gằn. - Những sự thực có sà sảo như lòng đen, lòng trắng của con mắt mày chẳng hạn.

BA DU, dơ tay tiến lại. - Á mày liệu hồn.

HỒNG, gạt hai người ra. - Ô hay các anh phải xử ra người nhón để sừng đáng với cái lòng tôi quý mến các anh chứ. Tôi... kính nể các anh sao các anh không kính nể tôi, các anh giờ chỉ cái trò vũ phu như thế này. (Quay sang phía Ba Du) Anh Ba, nếu anh quý tôi, và anh muốn tôi đền đáp lại tấm lòng ấy một cách (liếc tình và hạ giọng) sừng đáng thời anh phải nhắm mắt nghe tôi.

BA DU dịu ngay mặt lại. - Vâng thì chị truyền gì, tôi cũng xin cúi đầu nghe, nhắm mắt nghe không hỏi duyên cớ sao cả.

HỒNG, cười tình. - Thế thì anh lên phố mua cho tôi chai nước cam, tôi khát lắm. Bây giờ, tôi cần nói chuyện với anh Lâm một chút (hạ giọng) mà chuyện gì thì anh đã biết rồi đây.

ĐA DU. - Xin vâng mệnh chị ngay (Quay sang Lâm) Khi tao đi vắng thì mày đừng nói xấu tao nhé !

LÂM cười gằn. - Mày thì còn việc gì phải nói xấu, nên tao có nói gì thì chỉ nói những sự thực, không sà sào.

(Ba Du đi rồi, Hồng cúi đầu lặng thinh, chốc chốc thở dài).

LÂM, tiến lại gần nàng. - Chắc lúc này nó đã tán tỉnh gì chị ?

HỒNG, vờ làm mặt giận. - Này thôi tôi xin anh, anh đừng nói xấu anh ấy.

LÂM. - Tôi hà tất phải làm cái việc thừa ấy, thì cứ trông cái tướng mặt nó, xấu tốt đã bày cả ra đấy một cách rất hoang phí rồi, còn dẫu ai được nữa.

HỒNG. - À kể cái bề ngoài thì kể làm gì. Nói là nói cái tâm linh, cái khí phách, cái nhân cách kia chứ. Không, tôi thấy anh ấy sốt sắng, tử tế lắm.

LÂM. - Tử tế, bỏ để ra nó, nó cũng không tử tế, nó chỉ tử tế với tiền. Còn cái nhân phẩm, cái tâm địa thì đây chị xem. Cái cách nó... đối xử thế nào với chị khi nó là bạn thân của anh, còn sốt sắng thì nó sốt sắng nhất ở chỗ chim vợ bạn.

HỒNG, liếc nhìn Lâm. - Tuy thế không hiểu sao, tôi vẫn thấy quý, quý (lảng lơ) nhưng không quý bằng anh (cười tình) anh nên nhớ thế nhé !

LÂM, chộp lấy tay Hồng đưa lên môi hôn. - Cảm ơn chị, chị cũng thấu cho nỗi lòng tôi quý mến chị ư ?

HỒNG, từ từ rút tay lại. - Kìa anh anh lại bắt trước anh Ba Du rồi. Anh vừa nói thế nào ?

LÂM, lại chộp tay Hồng. - À, tôi khác nó khác. Tôi là tôi yêu chị như không ai có thể yêu một người đàn bà ở trên đời, chứ nó là đồ Sở Khanh cầm quạt tay trái, chỉ có nghề quất ngựa là giỏi, sao chị lại ví với cái tình nồng cháy của tôi, khác xa nhau chứ.

HỒNG, tình tứ. - Vâng có khác (rồi từ từ rút tay) nhưng khác thế này thì... đằng nào chồng con người ta

cũng bị thiệt thòi, và hao tổn lắm lắm. (Nghiêm ngay lại) À này cảm không được gọi tôi bằng em đây. (Cười ngay) Bảo ngoan chóng ngâm câu thơ này cho mà nghe.

LÂM. - Thế thì tôi xin ngoan như con mèo.

HỒNG. - Cảm ơn, tôi đã có con mèo tam thể ở nhà rồi.

LÂM. - Chị có biết thằng Lâm này, không còn cầu mong gì hơn trong rừng lòng của nó có một bông hồng thắm tươi như chị không ?

HỒNG. - Chà văn chương nhỉ ? Tôi có cảm tưởng như anh là quan viên nhà báo.

LÂM. - Ô, tụi nhà báo nó chỉ lém mép hão, ba chữ quèn ở đầu lưỡi, chứ văn-chương học-thức thế nào bằng tôi.

HỒNG. - Thế cái bỏ chữ của anh có bằng cái bỏ chữ của gánh hát cải lương không (vỗ lên vai Lâm) nhưng này để tôi ngâm thơ cho mà nghe (vừa ném cành câu vừa ngâm)

Câu thơ đào trăm thước
Em thả trôi trên sông
Bỏ chi cá chấu chim lồng
Nỗi riêng lòng biết cho lòng hôm mai.

(ngâm rút quay phắt lại phía Lâm với nét mặt ủ rũ.)
Anh nên nhớ em quý anh lắm.

LÂM, nắm tay Hồng. - Thế thì anh là người sung sướng nhất đời.

HỒNG. - Nhưng lúc nãy anh Ba Du anh ấy nói một điều khiến cho em đây phân vân (sẽ ngả về phía Lâm) anh ấy bảo trước đây mình đi... buôn thuốc phiện lậu, mình có... vì... tự vệ gì gì mà giết người có phải không ?

LÂM, bật lên như lò so. - À thằng khốn nạn chính nó giết, nó lại đổ oan cho người. Mà nó lại giết người để cướp của, chứ không phải để tự vệ nhé !

HỒNG, rú ngay lên. - Nó giết người để cướp của trời ơi ! (lại cố trấn tĩnh) À, tôi cũng nghe nhà tôi nói thế. Nhưng anh có chắc không, lại oan anh ấy.

LÂM. - Sao lại không chắc.

HỒNG. - Nhà tôi bảo nó giết con lão Cai Vàng, cái việc ở Tuyên Quang tuyên kiết gì phải không ?

LÂM. - Đích thị, con giai lão Cai Vàng, nhưng sao anh nhà lại biết ?

HÔNG, thân mật đặt cánh tay lên cánh tay Lâm. - Không biết. Chắc là nghe người ta đồn. Nhưng cướp bao nhiêu tiền, chớ có nói oan cho người ta mà tội giờ đây.

LÂM. - Oan gì. Cả bọn buôn lậu ở Tuyên Quang, ai không biết. Thì trông diện mạo nó đấy, giết người ra mặt rồi còn gì. Thì chị tính những thằng lác mắt xưa nay ít tử tế lắm nhỏ. Lòng chúng nó cũng vẹo vọ như con mắt chúng nó. Toàn gian-tham độc hiểm. Nó cướp bốn vạn đồng của người ta mà nó còn vu cho tôi.

HÔNG, ghen ngào. - Nhưng đầu đuôi thế nào ?

LÂM. - Chuyến ấy nó đi buôn với tôi. Con lão Cai Vàng đem hàng giao ở Trại Hút, tay tôi giả bốn vạn đồng toàn giấy một trăm, khi tôi về Hanoi là nó lên đi đón đường nấp bắn, cướp lại số tiền...

HÔNG, nghiêng răng. - Thế thì đồ khốn nạn thật, đồ khốn nạn thật !

LÂM. - Thì nghe cái tên cũng đủ rõ, những người tử tế có ai tên là Ba Du với bốn Du bao giờ.

HỒNG, thồn thức. - Thôi cảm ơn anh một suất nữa... Nhưng anh đừng lo, tôi sẽ bảo với nhà tôi cấm cửa nó.

LÂM. - Phải, cấm cửa là phải, những thằng phản bạn như thế, chơi với chúng nó làm gì.

HỒNG. - Thật thế. À thôi này nhà tôi sắp về rồi đấy. Nhà tôi đa nghi và cả ghen lắm đấy. Thôi nếu anh muốn chúng ta có thể quý nhau được lâu dài thì anh về đi, đừng để cho nhà tôi trông thấy anh ở đây. Tôi sẽ bảo nhà tôi tẩy chay nó triệt để.

LÂM, kéo tay Hồng đưa lên môi. - Nàng tiên của tôi đã truyền. Tôi chỉ còn biết cúi đầu mà vâng mệnh.

(Lâm ra)

HỒNG, nhìn theo hút. - Thật à cùng một tuồng vô sỉ, bạc-ác, bất nhân. Trời ơi ! ta lặn ngòi noi nước thật đã không uổng phí tâm can, thật là cao xanh không phụ kẻ gan vàng, nên oan-nghiệt mới tự dung mình nộp mạng. Thật là nuốt bao tử cực mới có cái phút này, nhưng làm sao mà kiềm kìm xuống tay để cho oan-gia không bề thoát khỏi. (Ngẫm nghĩ rồi vùng đứng dậy). À ta nghĩ được diệu kế, chân diệu-kế (vừa lúc ấy Chính và Ba Du cùng vào, mỗi người vào một cửa khác nhau. Chính cầm gói bánh, Ba Du cầm một chai nước cam).

HÔNG, ở giữa nhìn thấy hai người, hai bên liền tiến lên một bước :

(Sàng sê lúu)

Tôi vì cảm thấy hai anh.
Có lòng nghĩ đến tôi,
Hi sinh chẳng ngại ngùng gì
Thêm rõ thêm tình trọng.
Nỗi lòng lại đà thêm nặng
Vì một chút hứng trí còn con
Khiến cho hai anh nhọc nhằn.
Ơn này biết bao giờ em trả cho hết.

CHÍNH. - (Đưa gói bánh ca tiếp)

Thôi em đừng nói những chuyện chi nhiều thế
Hỏi rằng, vì tình ai là người không giốc trí.

BA DU. (đưa chai nước cam lấy mắt ngằm liếc Hồng rồi ca tiếp)

Thì có họa là điên mới đi trọn ngãi tình duyên.

HÔNG, (cầm lấy bánh và chai nước cam). Chà em khát quá và đói quá.

CHÍNH, nhìn Ba Du. - Sao mày biết ở đây mà đến.
À... mày mày.

HÔNG, kéo áo chồng ngắt lời ngay. - Em bảo cả anh ấy đến cho vui đấy mà (liếc nhìn Ba Du) em bảo cả anh Lâm đến nữa rồi đấy mà. Nhưng anh chàng truyện buồn như cháu cấn, em đã tống cổ về rồi (nũng nịu nắm tay chồng) Thế mình không muốn cho em vui sao ?

CHÍNH. - Tại làm sao không, anh chỉ cầu mong có thế !

HÔNG, sịu mặt. - Thế sao em mời các anh ấy đến, mình lại không bằng lòng.

CHÍNH, nghiêng răng giờ tay bắt tay Ba Du rất mạnh. - Dâu có thể, anh rất bằng lòng, bằng lòng, tại nó...

HÔNG. - Mình đã yêu em thì từ giờ đừng có nói tại sao cả. Mình đừng có gọi anh ấy bằng mày nữa.

CHÍNH, lườm lườm. - Thì ông Ba Du.

HÔNG. - Không, cứ gọi bằng anh cho nó thân (quay sang Ba Du) em tống cổ anh Lâm về rồi.

BA DU. - Thế thưa chị nó có nói xấu gì em không đấy.

HÔNG, lả lơi. - Không em quý anh như thế. Đòi nào em để cho ai nói xấu anh. À anh ấy bảo anh võ giỏi lắm phải không ?

BA DU, đắm say. - Thưa chị cũng đủ dùng cái số mười người, em đánh bay.

HỒNG, tình tứ. - Ấy khỏe thế nhưng mà nhiều khi phải thua những thứ rất yếu cơ đấy.

BA DU, cúi rạp. - Vâng chính thế.

HỒNG, quay sang chồng. - À thế mình cho em học võ anh Ba nhé, cho nó khỏe mạnh để vui với mình mà.

CHÍNH. - Thì mình là bà chúa, mình muốn gì là tùy thích, hà tất còn phải hỏi anh.

HỒNG, nhảy múa lên. - Thế nhé ! (Lại gần Ba.) Thế anh giậy em nhé. À này em nghe Mán, Mừng họ nói có một cách đâm mà người có võ cũng không đỡ được cơ, anh có biết miếng ấy không ?

BA DU. - Đã có võ mà biết người ta đâm mình thì thế nào cũng có thể đỡ được, chỉ trừ khi bị đâm bất thành linh.

HỒNG, mắt quắc lên. - Thế đâm bất thành linh không đỡ được ư ?

BA DU. - Có giờì.

HỒNG, gật gật đầu. Thế à ?

BA DU. - Vâng, à bây giờ như chị thì nên học võ tự vệ chống chứ võ tàu thì lâu công lắm, học võ tự vệ chỉ hai tháng là chị có thể đánh ngã được hai người khỏe gấp bốn chị, đây này em biểu diễn cho chị xem sự thần diệu của nó (quay sang Chính) anh thử bóp cổ tôi, tôi gỡ rồi tôi khóa tay cho mà xem.

(Chính tiến lại)

HỒNG, đẩy Chính ra. - Thì anh thực hành ngay với em, em học võ chứ có phải nhà em học võ đâu. Đây em bóp cổ anh.

BA DU. - Chị bóp cho thật chặt, chặt nữa (Ba Du nắm chặt tay trái Hồng rồi cúi đầu luồn mình vào hai tay Hồng vặn ngay được tay Hồng ra sau lưng.) Đây chị xem có thần diệu không ?

HỒNG. - Chà thần diệu quá. Nào anh thử bóp cổ em xem.

(Ba Du bóp cổ, Hồng cũng vặn được tay Ba Du ra phía sau nghiêng rặng.) Vặn tay thế này rồi tay kia đâm thì có giời đỡ nhỉ ?

BA DU. - Vâng chính thế, môn võ tự vệ này được lợi cái đối phương càng khỏe bao nhiêu, càng ngã đau bấy nhiêu.

HÔNG, cười ha hả. - À thế thì anh nhớ từ mai ngày nào cũng đến giầy em nhé thế thì được việc cho em lắm. (Quay lại nắm tay Chính.) Thế thì em đây tha hồ mà vui, vui lắm lắm. (Quay sang Ba Du.) À em nghe thấy ở trên Mán có thứ thuốc độc, chỉ đâm sướt da là chết, không cứu được. Anh có biết thứ thuốc độc ấy không ?

BA DU. - Có, đó là một thứ thuốc độc làm bằng rựa cây xu, hòa với nọc rắn hổ mang, nọc ong bầu-lỗ, râu hùm ngâm măng chua.

HÔNG. - Nghe đâu đúng đây, đúng đây. Anh tài thật cái gì cũng biết.

BA DU. - Cái gì mà em chẳng biết, em biết hết.

HÔNG. - Thế à.

CHÍNH, tiến lên. - Ô, kìa sao lúc chúng ta đang yêu đương trong cảnh thân tiên như thế này, mà mình cứ nói những chuyện rùng mình ghê khiếp như thế.

HÔNG, ngây ngây đi ra. - Anh đã bảo em là bà chúa, em làm gì thì tùy theo sở thích của em thế mà anh còn can thiệp. Thôi em giận rồi em về đây. (Miệng nói chân ra).

CHÍNH, chạy theo. - Kìa mình !

BA DU chạy sau. - Kìa chị hãy ở lại để em dậy thêm chị miếng nữa. Miếng này có thể giết người trong nháy mắt.

HẠ MÀN

MÀN TU

Cảnh buồng ngủ

Chiếc giường tây màn vén. Có ghé bành ở cuối giường, có bàn ngủ ở đầu giường.

HÔNG, nhìn giường, nhìn ghé bành nhìn quanh nhà một lượt. - Hôm nay đây ta phải dùng cái sắc đẹp của ta để làm mỗi giờ con mãnh thú đến nơi cạm bẫy nguy nan, thiệt là lòng ta đau sót muôn vàn, nhưng trời ơi! biết làm sao đặng ! Bắt lươn chặt khúc, đánh rắn thì phải rập đầu, thân ta là phận gái, chân yếu tay mềm, nếu không dùng cái sắc đẹp nhiệm màu, cái sóng tình nước nghiêng thành đổ thì biết lấy chi mà hạ được con hổ trong hang rừng. Nhưng trời ơi ! Cũng cơ cực cho lòng tôi lắm thay, tay nắm tay cái kẻ thù chồng, mặt đối mặt con người vô sỉ. (Vải mấy vái, rồi quỳ xuống cạnh chiếc ghé bành.). Chàng ơi ! nếu chàng có khôn thiêng xin phù hộ cho em, và về đây nâng đỡ cho em, để cho em có đủ cái nghị lực cương cường mà báo phục cho nhà ta, để cho em đâm một giao cho thấu tim cái đứ oan gia, để cho em có thể nhẹ lòng mà theo chàng về nơi chín suối (Đứng dậy vung tay lên). Chàng ơi ! Chàng có anh linh, thì xin phù hộ cho thân đào tơ yếu đuối, làm sao có được sức cử đỉnh như Hạng Vương,

làm sao có mưu trí như Trương Lương, để cho một lưỡi thép vùng ra bao nhiêu oán cừu đều rửa sạch. Làm sao cánh tay mềm mà nhắc nổi ngàn cân thiết thạch, làm sao cho tim kia không run, lòng em không rùn, để cho thằng Ba Du là kẻ thù của nhà ta, phải thân táng mệnh vong, để cho máu đỏ của nó phải trào ra khắp non sông, để cho muôn thuở phải nhớ rằng : Vợ chàng đây là một trang nữ kiệt. Trời ơi ! nghĩ đến nỗi niềm thiết là lòng tôi buồn khôn xiết. (Đặt tay lên ngực). Nhưng một khi đã nhất quyết báo thù chồng, tôi phải cố đổi cái dạ má hồng ra gan trắng sữ Kinh Kha xưa sang Tần ném một lưỡi gươm thần ra mà không đắc lực, chứ ngày hôm nay đây tôi đã được truyền cái khí thiêng anh dũng của chồng, lại mang cả ở trên vai cái mối thù sâu của con đỏ. Chao ôi ! nghĩ đến thân thể, thiết là đôi hàng lụy nhỏ thấm bức khăn hồng nhưng chàng ơi.

Vọng cổ

Ở dưới suối vàng, chàng có linh thiêng thì hiện hồn lên phù thiếp đây trả song mối hận của sông núi.

Tháng lại ngày qua, thiếp âm thầm ôm mối thù chồng, năm canh khắc khoải ở bên cạnh ngọn đèn khuya.

Chàng ơi ! bấy nhiêu ngày trời đằng đẵng, trải qua biết bao cảnh ngộ khát khe với dâu bể phủ phàng, thiếp

đây mới tìmặng kẻ thù.

Thiếp nguyện có đất trời, sẽ băm gan moi ruột đưa giết chàng, dầu có phải tan thịt, nát xương đi chẳng nữa thiếp cũng đành cam.

Hương-hồn chàng có linh thiêng phảng phất đâu đây thì xin hiểu thấu nỗi lòng này,

Nỗi lòng của một người vì tình quyết trí ra đi, để báo cừu tuyệt hận, mà cũng để làm rạng rỡ thêm một giòng máu oanh liệt xưa nay.

(Ca xong Hồng lại đứng lặng nhìn một lượt). Cái cơ hội này mà tôi không làm nên việc thì không còn bao giờ nữa. Hôm nay người chủ cái nhà này đi vắng, mà thằng Ba Du đã hẹn tôi đến đây. Lát nữa đây, nó tới, tôi ngồi lên mép giường này này (ngồi lên mép giường) nó ngồi cái ghế bành này này (trở tay ra ghế bành), tôi nói chuyện với nó, tôi vờ bực mình ném chiếc khăn lụa ra kia kia (tay ném chiếc khăn ra phía trước ghế bành), rồi tôi truyền nó nhặt cho tôi này. Nó cúi xuống nó nhặt thì (nghe thấy chọn mắt) tôi liền rút con dao giấu ở dưới gối ra đâm vào mạng sườn nó này (miệng nói tay dơ dao đâm xuống.) Máu nó trào ra, thuốc độc ngấm vào nó chết dần dần đành đập ở dưới cái chân ghế này này, tôi đâm bồi cho nó mấy nhát, cho hả cơn giận của tôi này

này. (Miệng nói tay đâm, đâm kẻ thù vô hình, đâm, đâm mãi. Rồi bị súc cảm mạnh quá tay cầm giao đứng ngây ra nhìn khán giả. Có tiếng gõ cửa làm cho nàng bừng tỉnh, nàng vội vã dấu dao xuống dưới gối và cố làm ra vẻ tươi cười đi về phía cửa). - Anh Ba đây à ?

BA DU, tay cầm can đi vào. - Tôi nhận được thư của em cho gọi, tôi lại ngay (Cười). Tôi là không bao giờ dám chậm trễ rồi.

HỒNG, đặt tay lên cánh tay Ba Du. - Ừ thế thì tốt, tốt lắm. Ừ thế thì từ nay anh cứ trung thành sốt sắng như thế cho.

BA DU, nắm bàn tay Hồng đưa lên môi hôn. - Tôi sẽ sốt sắng với em cho tới chọn đời (Ngừng lên nhìn chung quanh nhà). Chính nó đi vắng rồi phải không ? (Hồng gật đầu cười chúm chím.) Trời ơi ! thế thì sung sướng cho đôi ta quá nhỉ ? (Hai tay nắm lấy hai tay Hồng).

HỒNG, từ từ rút tay lại. - Ồ làm cái chi mà anh Ba nóng nảy dữ vậy, rồi đâu sẽ có đó mà. (Cười dơ ngón tay chỉ chỏ vào Ba Du.) Cái nó đến, rồi nó sẽ phải đến mà làm cái chi mà phải cuống quýt tím mù lên như vậy.

BA DU, cầm can múa tít. - Anh muốn cho cả đến rất chóng, rất chóng như cái «ma can» này này em ạ (Cúi

xuống toàn hôn Hồng).

HỒNG, lấy tay đẩy cằm Ba Du ra rồi đứng dừng đi về phía giường. - Đàn ông ai là cũng như thế.

BA DU, cười hề hề đi theo. - Cái tính anh là cái gì cũng thích sốt sồn sột, dứt đuôi con nòng nọc, dứt dừ dừ ra.

HỒNG, ngồi xuống mép giường trở chiếc ghế bành. - Thì anh hãy ngồi xuống đây. (Trở gian phòng) Anh xem căn phòng ngủ của em trang hoàng có khác chi cái động tiên không ?

BA DU, đặt can rồi ngồi xuống ghế cười. - Vì thế cho nên anh mới muốn được lên tiên ngay tức khắc, ngay bây giờ.

HỒNG, lả lơ vỗ vào vai Ba Du. - Làm gì nóng thế ? Thì em đã hiểu cái nó đến rồi thì nó sẽ phải đến mà.

BA DU, ngả mình về phía Hồng. - Anh muốn cho nó đến, nó đến ngay sốt-sốt (Cười Sở Khanh). Anh đã có kinh nghiệm anh biết, những cái việc cấm sừng không nên đề chậm trễ, phải điên lên, tấn công như chớp nhoáng mới được.

HÔNG, vờ giận quay đi. - Em yêu anh thật, nhưng em không bằng lòng anh nói nhảm thế cơ ! Em cứ nghe ai nói đến sừng với sỏ là em không thích tí nào.

BA DU, gơ tay kéo áo Hồng. - Ồ vờ vờ con cừu cho nó mát thì giờ. Đã dám làm cái việc thì sợ gì cái tên. Ở đời này, cái tên suông có nghĩa gì mà sợ.

HÔNG, nghiêng mình về phía trong. - Nhưng em cứ sợ, em giận rồi đấy, (Miệng nói tay vo viên ném cái khăn mặt ra phía trước.)

BA DU. - Ồ, ồ thì thôi, từ giờ không nói nữa mà, đấy anh nhặt đền.

HÔNG thấy Ba Du cúi xuống nhặt vùng dậy cầm dao đâm. - Mày đã chết chưa quân khốn kiếp !

BA DU, bị đâm chưa chết, quay lại hai tay bóp cổ Hồng. - A mày giỏi. Làng nước ơi ! Ai cứu tôi với !

HÔNG, dùng miếng võ Ba Du giập mình trước vịn tay Ba Du ra sau lưng giữ chặt lấy. - Giời cứu mày ! Ngắm đi ! ngắm đi ! thuốc độc ngắm mau đi đồ khốn kiếp ! Mày không hòng sống được đâu mà còn trổng cự, quân giết người lấy của, quân chim vợ bạn, quân bắt lương vô liêm sỉ. (Đẩy Ba Du ngã chúi vào ghế bành). À mày hết chống cự rồi chứ ? (Chỉ tay vào mặt). Mày

có biết ta là ai không ? ta là con dâu Cai Vàng báo thù cho chồng, là người đã bị mày lén bắn cướp lấy bốn vạn đồng. (Lại gần cúi sát vào mặt Ba Du) Mày đã hiểu chưa mày đã biết tao là ai chưa ? Tao là vợ cái người bị mày giết ở trong rừng kia đấy (Thấy Ba Du đang giãy chết, nàng vội vàng kéo chiếc bàn ngủ vào gần Ba Du, nàng vội thò tay vào ngực lấy tấm ảnh của chồng đặt lên). Anh trông nó đi cho hả nỗi căm hờn của anh. Em đã báo thù được cho anh rồi đấy ! (Liền lúc Chính và Lâm vào mỗi người vào một cửa)

LÂM, giang hai tay. - Ủa !

CHÍNH, giang hai tay. - Trời !

HỒNG. - Ủa, trời ! À thằng Lâm mày đến phải lúc lắm, (Quay sang Chính) mà ông Chính, ông về cũng gặp dịp lắm đây.

CHÍNH tiến lên. - Ủa mình, thế là thế nào ? (nhìn thấy sắc Ba Du) Trời ơi ! lại làm sao mình giết nó ?

HỒNG. - Tại làm sao tôi giết nó, rồi ông sẽ biết (Quay về phía Lâm). Thằng đểu kia mày có biết tao là ai không ?

LÂM, sợ hãi. - Thưa chị, thưa chị, em chỉ biết chị là chị Chính, chị của em thôi ạ.

HÔNG, lắc đầu. - Không phải, không phải. Ta là con dâu Cai Vàng. Ta giết thằng Ba Du là vì nó lén bán chồng ta ở trong rừng để cướp tiền cướp bạc.

LÂM, run bắn người lên. - Ồ ồ... thế thì con lạy bà. Con không có tội tình gì đâu, chỉ có một mình nó giết thôi đấy ạ. Con lạy bà tha cho con.

HÔNG. - À, ta biết mi vô tội, chứ không thì ta đã thí cho một nhát rồi.

LÂM, lại vái. - Vâng thì bà minh xét lắm ạ ! Con không có tội gì đâu ạ ! Và từ giờ con cũng không dám chim vợ của ai nữa ạ ! Con lạy bà tha cho con ạ !

HÔNG, tiến lại phía Chính. - Ông Chính ơi ! tôi cần phải quỳ lạy xin lỗi ông (quỳ xuống) về sự tôi đã lừa dối ông, để cho ngày hôm nay đây cõi lòng ông phải tan nát. Để cho gia đình ông phải là nơi sân khấu của một bi kịch nào nùng. Nhưng biết làm sao được ? Tôi vì thù chồng mà lại là phận gái yếu mềm, cho nên tôi phải buộc lòng nấp dưới bóng ông để mưu đồ việc cả. Ngày hôm nay đây thù chồng đã trả, còn cái ngãi ông tôi chưa đền. Thôi thì tôi cúi đầu hai lạy, xin ông tha thứ cho tôi.

CHÍNH, đỡ Hồng dậy. - Nếu có phải như thế mình là trang nữ-kiệt anh đây lại thêm nể, thêm vì, dù mình

có nhúng tay vào máu cũng chẳng có chuyện chi, tình nồng đượm vẫn là tình nồng đượm. Thôi mình đứng dậy đi.

HỒNG, đứng dậy. - Thôi xin ông đừng nói chi đến tình với nghĩa, tôi với ông đây chỉ là cái nghiệp trái, oan gia, vì tôi mà ông phải tan cửa nát nhà, vì tôi mà rồi ông sẽ phải điêu-linh khổ-ải. Tôi không thể là vợ ông nữa đâu. Vậy xin ông từ nay đừng kêu tôi là mình nữa. Lòng tôi đã thuộc về người chết, chẳng qua tôi muốn mượn cái cửa của ông để tôi báo thù, nghĩa ái-ân với chồng, tôi đã thề tới thiên thu, có thể nào tôi ôm cầm sang thuyền khác. Ông không biết rằng tôi nằm bên ông lòng tôi tan tác, mà vì tình thế tôi phải gượng cười với ông đó sao ? Bây giờ đây, cái hận của chồng tôi đã được rửa với máu đào, tôi cũng xin ông một lời tha thứ.

CHÍNH. - Thì anh tha cho em rồi, nếu có phải nó giết chồng em thiệt, thì rồi anh sẽ chạy thầy cò, thầy kiện chắc là em không phải tội tù gì đâu, chắc là em không phải chém đầu, bởi xưa nay ai có thể giết người vì chồng mà báo oán. Thôi em cứ yêu anh đi.

HỒNG. - Không đặng đâu, vợ chồng nữa thì không đặng đâu.

CHÍNH, mếu máo. - Nhưng anh còn yêu em lắm thì làm thế nào ?

HỒNG. - Ông ơi ! Ôm làm chi nữa mỗi tình oan-thác, yêu làm chi nữa con người mà lòng đã thuộc về kẻ khác, yêu làm chi nữa, yêu làm chi nữa con người mà chân đã bước tới cạnh nắm mồ, trái tim tôi đây đã thuộc vào cõi hư vô, tình ông đó chỉ là mối tình vô vọng (giật chân xuống đất). Tôi muốn chém đầu.

(Chinh và Lâm sợ lùi lại một bước). HỒNG cười khanh khách. - Chém đầu a ? Chém đầu. Ta đây đâu có sợ bị chém đầu. Ta chỉ muốn được cùng với chồng ta về nơi chín suối. (Cúi xuống nhặt giao đâm vào ngực)

LÂM, chạy đến đỡ. - Bà ! Bà !

- CHÍNH, chạy lại đỡ. - Em ! Em ! Trời ơi ! oan khổ như thế này ư ?

MÀN TỪ TỪ BUÔNG